

Tips kring val av IT-stöd för PKS

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. På begäran kan vi ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, april 2024

Förord

Detta stödmaterial är riktat till personer på strategisk nivå som vill systematisera produktions- och kapacitetsstyrningen (PKS) i sin organisation. Stödmaterialiet **ger tips och beskriver faktorer att tänka på inför val av IT-stöd** för PKS. För mer information om vad som avses med strategisk nivå, se stödmaterial Centrala roller, ansvarsområden och vägledande principer.

Innehåll

Förord	3
Inledning	5
Lärdomar och tips kring IT-stöd för PKS.....	6
Prioritera rätt funktionalitet framför alla möjligheter	6
Säkerställ rätt kompetens och stöd.....	7
Källor	8

Inledning

Bland personer som arbetar med PKS finns det delvis skilda uppfattningar om hur viktigt det är att ha ett välanpassat IT-stöd från början när PKS ska implementeras. Det viktigaste för organisationer som håller på att introducera arbetssätten är att säkerställa att data går att använda för att planera och styra verksamheten. Detta oberoende av om det sker genom ett specifikt IT-stöd eller utifrån manuellt arbete med mer generella IT-verktyg.

De allra flesta regioner och organisationer som arbetar med PKS har ett eller flera IT-stöd som stöttar i arbetet, dels vid planering (prognostisering och balansering), dels vid uppföljning. Vissa organisationer kan ta fram sina produktionsmål i mer generella verktyg såsom Excel, men de flesta organisationers uppfattning är att ett IT-stöd som kan visualisera resultat, simulera effekter av åtgärder samt stödja operativ, taktisk och strategisk nivå parallellt är att föredra. Intervjuade beskriver att dessa funktioner gör det lättare att kommunicera PKS-arbetets syfte och resultat till medarbetare samt att föra diskussioner kring hur obalanser och andra situationer bör hanteras. Därtill upplevs möjligheten att upprätta automatisk rapportering av data från de system som vårdpersonalen redan använder, så som journalsystemen, som en funktionalitet som underlättar arbetet mycket.

Det finns i nuläget ett antal IT-stöd som är mer eller mindre utvecklade specifikt för PKS. De utvecklas ofta i samråd med de regioner som använder dem. De flesta IT-stöd som är framtagna specifikt för PKS samlar automatiskt in data från ett flertal olika IT-system som används i vården. Vissa IT-stöd används antingen för planering av produktion (framtagning av produktionsmål och/eller -plan) eller uppföljning medan andra IT-stöd används för båda ändamålen.

Lärdomar och tips kring IT-stöd för PKS

Utifrån att flera regioner upphandlat och använt olika IT-stöd för PKS, finns det ett antal lärdomar att dela med de regioner eller organisationer som överväger att implementera ett nytt IT-stöd för PKS. Här nedan beskrivs ett antal faktorer att ta i beaktande vid val av IT-stöd för PKS.

Prioritera rätt funktionalitet framför alla möjligheter

Ett IT-stöd för PKS behöver inte ha alla tänkbara funktionaliteter för att vara användbart och ändamålsenligt. Det viktigaste är att rätt funktionalitet, utifrån organisationens behov och mognadsgrad, finns tillgänglig. Exempel på funktionalitet som kan vara bra att fundera kring inkluderar:

- **Ett stöd för planering och/eller uppföljning** – Ett grundläggande vägval är om organisationen har ett behov av ett IT-stöd som används vid endast planering (prognostisering och balansering, dvs. framtagandet av produktionsmål och -planer) eller uppföljning eller bådadera. Många organisationer har redan olika typer av Business Intelligence-verktyg som kan användas för visualisering av resultat förutsatt att de kan anpassas till verksamhetens behov. I dessa fall kan det vara ändamålsenligt att fokusera på verktyg som underlättar vid prognostisering och planering. Samtidigt finns fördelar med att samla alla delar i ett IT-stöd, eftersom detta underlättar vid löpande revideringar och uppföljning.
- **Säkerställ tillgång till rätt data** – Att välja ut rätt data innebär ofta att så långt det är möjligt använda befintliga data istället för att efterfråga eller generera nya data. Generellt finns det mycket användbara data i bokningssystem, operationsplaneringssystem, HR- och personalsystem samt journalsystem. Det handlar snarare om att få tillgång till och kunna använda befintliga data istället för att skapa nya parametrar. Automatisk dataöverföring mellan olika system är att föredra i och med att det minskar risken för manuella fel, ökar möjligheterna till transparens och effektiviserar tidsanvändningen. Samtidigt behövs en kvalitetssäkring för att identifiera och hantera fel i registreringar och data.
- **Möjlighet till simuleringar och visualiseringar** – En funktionalitet som flera personer som arbetar med PKS uppskattar i IT-stöd är en möjlighet att göra simuleringar av hur produktionen påverkas om man gör förändringar i kapacitetsbehovet eller mängden tillgänglig kapacitet. Ett exempel är att se hur stor skillnad det blir på helheten om det kan genomföras en operation fler än tidigare varje dag (exempelvis utifrån kortare operationssalstider på grund av förändrade arbetssätt som

förändrar kapacitetsbehovet). Det uppfattas som både pedagogiskt och motiverande för medarbetarna. På samma sätt kan enkla och tydliga visualiseringar av hur vårdproduktionen förhåller sig till målen, eller hur schemat förhåller sig till lagd produktionsplan, underlätta kommunikationen inom organisationen.

- **Möjlighet att använda samma IT-stöd i hela organisationen** – Att använda samma IT-stöd i hela organisationen leder till ökad transparens samt en starkare koppling mellan de olika nivåerna, exempelvis så att schemalaggingen tydligare bygger på de övergripande produktionsmålen och produktionsplanerna. Det möjliggör att alla medarbetare i organisationen kan se samma data och därmed enas kring siffrorna. För att kunna använda ett och samma IT-stöd i hela organisationen behöver det dock vara anpassat till de olika verksamheterna som finns inom organisationen och deras förutsättningar och arbetsätt.

Säkerställ rätt kompetens och stöd

Utöver själva IT-stödet behövs också rätt kompetens och stöd så att IT-stödet används på bästa möjliga sätt. Detta kan innebära utbildning i hur stödet ska användas, men även stöd i form av exempelvis förvaltning av systemet från leverantören. Förvaltning av IT-stöd kan kräva mycket resurser och tid, så att ha en IT-leverantör som även står för förvaltningen av stödet kan spara tid och resurser för den egna organisationen. Utöver IT-kompetens är det även viktigt med kunskap om PKS för att IT-stödet ska användas på rätt sätt för sitt syfte.

Källor

- Intervjuer med verksamhetsrepresentanter som arbetar med PKS